

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
всилкою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з висилкою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що днів
крім неділь і руских свят
о 5 1/2 год. пополудни.
Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диция місцева в Агенції
Соколовского в насажі Гавс-
мана.
Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.—
Рекламашні неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславі» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні довесеня по 30 сот.
від стрічки.

Робота французких католиків.

В часах, коли посеред руского народу, котрий доси у нас уважали глибоко релігійним і привязаним до Церкви, починають проявляти ся протирелігійні і протицерковні змагання, треба нам розглянути між иншими культурними народами, якими способами они боронять ся і захищають троти таких шкідливих і грізних струй. Гляньмо н. пр., що і як роблять французкі католики для оборони віри і Церкви, де і велика часть суспільности і держава настає на знищенє католицької Церкви, а чей з прикладу французких католиків і ми зуміємо скористати для своїх народних потреб.

Перед трема тижнями відбували ся в місті Бордо над Гароною збори, звані „суспільним тижнем“ французких католиків. Се шесті з черги збори, які відбували ся в Ліоні, в Орлеані, в Діжоні, в Амьєні в Марсїлії. Сьвященники і сьвітські люди, робітники і професори, молоді і зрілі мужі збирали ся з усіх сторін Франції тисячами, щоби з уст поважних людей, основних знавців засад християнсько-суспільної реформи почути виклади з обсягу соціології, історії, політики і економії.

Суспільні тижні християнської Франції се вандрівні університети. Також в Німеччині в Монахові-Глядбах католицьке народне товариство устроювало практичні курси суспільні, однако они в многих річах різнять ся від французкого суспільного тижня. Курси в Монахові-Глядбаху дбають більше о практичне виобраованє учеників на добрих бесідників, громадских начальників, християнсько-суспільних пропагандистів. Суспільні тижні в тим-

часом дійсними університетами християнсько-суспільної реформи, в котрих звычайні університетські професори мають виклади про всякі предмети і пекучі питання, якими займає ся суспільність. На перший погляд здає ся може, що ці виклади призначені лише для інтелігенції, а не для широких верств суспільности. Але хто знає вдачу і духа французкого народу, хто є ознакочений з всякими політичними устроями, які т кож серед релігійної боротьби хвилюють посеред французких католиків, сей знає також, що заведене суспільного тижня є там єдино відповідне і можливе. Французя трудно вдоволиги, але се зовсім еклєктична вдача.

Ледво вирине політичне питанє, то зараз проявляють ся сепаратистичні змагання, повстають всякі католицькі товариства, що йдуть навзаводи о вєрховладу в католицькім таборі, хоч не можуть найти спільної і певної основи, щоби успішно станути до боротьби з яковінізмом. В католицькім французькім таборі проявляють ся більші ріжниць поглядів, як колинебудь. Ще недавно папа через свого державного секретара Келлера вислав письмо, котрий заклинає французких католиків, щоби мимо політичних ріжниць зєднали ся в єдиний основи. Се письмо папске викликало велике зачудованє а про сю справу полили ся струї чорнила. Але мимо того можна сумнівати са, чи поука Ватикану буде мати успіх.

Серед того сумного устрою на політичній області являє ся «суспільний тижень» неначе голубка з оливною віткою. Політика не має там приступу, а суспільні питання не викликають вже таких ріжниць як давнійше. Люди найріжнійших напрямів приходять в єпископат радо приймає їх під свою опіку. Кардинал Андрієн, котрого

кабінет Біранда почав уже переслїдувати, висловив в Бордо радість, що комітетови повело ся в Ліоні, в Орлеані, в Діжоні, в Марсїлії і в Амьєні нанести важкі удари «соціологічному модернізмови». Сей вислів був влучною відповідю на адресу відомого французкого сьвященника, котрий хотів в „суспільних тижнях“ відкинути «соціологічний модернізм». Кардинал бажав особисто виступити проти сего недорічного докору.

Французка християнсько-суспільна школа є найславнійша і найзнаменїтша. Першу боротьбу розпочали на передодні національного нещастя під Седаном два знамениті офіцири гр. Альберт de Mun і Маркіз La Four du Pin. De Mun був вимовним бесідником, а La Four духовним керманічем. Они виобразували ся на науці Фогельзанга, які они розповсюдили між латиньскими народами. Опісля прибули нові борці: Нєпгі Login, Georges Goryau, автор діла: «Le rare, les catholiques, la question sociale», і инші. Після межинародних зїздів у Фрайбурзі, присьвячених редакції енциклїки Regum poverum, почав суспільний рух між католиками у Франції бистро розвивати ся. Різні фази розвитку представляли „Abbe demokrates“, „Sillon“, і „суспільні тижні“. В суспільних тижнях відбивають ся традиційні християнські ідеї великого Томи з Аквіну, Кеттелєра, Льва XIII., они не є новітні, задля „новітности“, они є новітні, бо є старинні, бо відкидають лібералізм laisser faire, laisser passer, бо бажать віднови великих соціальних організмів і побороють пануючий індивідуалізм.

Можна жалувати, що після останнього зїзду в Фрайбурзі не відбувають ся такі межинародні збори, де провідники з ріжних країв могли би обговорити такі спра-

Фрагмент.

Жаль рож багрових; цвєти єї пахучі,
Що розкішно палають жажд мабуть,
Зверли з корон стрій роси-мли, дріжучі
Розкрили лоні і жар сонця пють —
Не бачать смар тих, що звїщають тучі,
В екстазі поринає всл їх суть...
А в вихрі сьміх укритий, зловорожий,
Несе він холод і смерть цвєтам рожі.

Гнєть буря зломить їх без оборони
І не настане в них нове жите,
Самі їх не оспилять ся корони,
З упоєня перейдуть в нечутє...
Я чую цвєтів душ лиш тихі стони,
Останні стони єї: іронїя,
Весна обіцувала нам кохання,
А буря-смерть згасила пориваня...

У. К.

На дармо..

Присьвята Лїні С.

Нї! І тут я не знайшов спокою, хоч здавало ся мені, що вид сих місць, де бігав, бавив ся малим хлопцям, що згадка сих щасливих хвиля безжурної молодости убо в мені любов до

неї. Усе на дармо. Нї пєстоці родини по кількालітнім небаченю єї не зможе стерти єї образу в моїй памяти.

Ох сей образ! Так любий і ненависний мені заразом. Він так вбив ся в моїй тямці, що наче й бачу єго в сїй хвилі. Она в червоній суконці сидить на кріслі в глубині вікна. Легітвітер, що влітає через вікно, так і колише єї кучерявим золотим волосєм. Лучі заходячого сонця падуць на єї гарне личко і роблять єго ще красшим. Чудовий усьміх, наче сонце крізь хмари, заяснів на єї коралєвих устах, зза котрих блиснули два рядки білих дрібоньких зубів. Сей усьміх міг би розбурхати, розігріти і найзимнійше єство; а мене він морозить, бо звернений не до мене.

У єї ніг сидить він і з якоюсь тавною злобною радістю споглядає їй в очи. Якась притишена, оживлена розмова завела ся між ними. Їхні лица то сумніють, то знов веселіють і румяніють.

— Добре! зачуваю єї послїдне слівце і она встает і іде в другу кімнату, а він, затираючи руки, вибухає якимсь диявольским сьміхом.

Колїсь, коли він ще не приходив ще там, був я сим щасливцем, що сїдав побіч неї до розмови. Але моя бесїда, здаєсь, не була така пуста, як ся, що він тепер веде з нею. Я говорив їй, обьясняв, старав ся вціпяти в єї серце сї великі, сьвяті ідеї рівности і независимости

усіх станів і народів. Я запалєв ся сьвятим огнем, а она..... она позіхала. Здивований, огірчений споглядав я тоді на ню.

Раз в таку хвилю прийшов він. Она кинула мене і пішла до него.

Я прийшов попрощати ся перед відїздом на сьвята. Він вже був там. Працюючи ся з нею, задержав я єї руку довше і з німою просьбою в очах, з розпучкою в серці глянув їй в очи.

— Бажаю веселих сьвят і приємної забави....

— А ви куди їдете?

— До родини.

— А чим ваш батько? Запитала нараз.

— Селянин — хлібороб, відповів я здивований.

— А — а, а я й не знала, і вихватила свою руку з мові і подаючи єму рамя сказала:

— Ходїть, пане, на прохід.

— А — а, а я й не догадував ся, вирвало ся з моїх уст. Він син декана а я..... селянина. Надармо!.....]

Микола Юлєвич.

ви і нарадити ся. Християнські суспільники з різних країв не знають ся обопільно в таких часах, коли досвід одних міг би вийти в хосен інших.

Християнські суспільники у Франції заслугують на те, щоби їх ближше пізнати, бо хоч они задля політичного розладу не представляють політичної сили, то всеж таки є они могутим чинником в прилюднім життю і є великою надією для католицкого народу в будучині. Приглянувши ся різним фазам «суспільних тижнів» у Франції, до бі конкордату, розділови церкви і держави, культурної боротьби, помічуємо, що клир як раз в добі розділу церкви від держави в часі переслідовань найшов знов дорогу до серця народу. Зовсім природно, що розпочате ухристиянене Франції не може скоро відбутися, але зерно кинене в землю починає сходити і видасть богати плоди. Пора би і у нас подумати про християнсько-суспільну роботу.

Огляд часописий.

(Український учитель д. С. Іченець про потребу видаваня українського учительського журналу).

Вельми важне питанє порушив в «Раді» д. Іченець а іменно потребу видаваня української педагогічної часописи і української педагогічної літератури. Правда, почин сего зроблено у нас в Галичії і на Буковині і дечим з того моглоб також покористувати ся на Україні учителя і всі ті, що займають ся укр. школою і вихованем молодого покоління матерньою мовою. Одначе колиб гадка, порушена д. Іченцем здійснила ся, (а повинно там найти ся на стільки сил), то се принеслоб чималу користь і Галичанам та Буковинцям. Тимто щиро витаємо сю гадку і не сумніваємо ся, що й з Галичії і Буковини допомагалиб потроха до здійсненя сеї вельми спасенної гадки.

Ще одна потреба. (Лист учителя).

Вже кілька раз в «Раді» здіймались розмови про потребу видаваня селянської часописи. Кожен автор тих статей зазначував велику вагу такої часописи для національного освідомлення селян, але похмура дійсність в наші часи не дала ще змоги зреалізувати сю думку. Велика темнота і неосвідомленість селянських верств народних, а також брак організованої роботи для поширеня української печати і української книжки, се головні причини, що здержують видавців від видаваня селянської часописи.

Правда, се так довго тягтись не повинно; національна свідомість селян починає хоча й дуже поволі, посуватись наперед. Українська книжка вже тепер починає потроху попадати і до селянських рук. Тільки сього дуже й дуже мало!

У нас за браком численної української інтелігенції національна робота веде ся ще дуже й дуже в узенькому розмірі, порівнюючи з нашими великими потребами.

А тому ми повинні подбати і про виховане української інтелігенції — сих будучих працівників на полі освідомлення нашого народу. В сій справі найбільшу увагу ми повинні звернути на учительство. Учитель, окрім хіба писаря і священика, найближше стоїть до народу, а через те національно-свідомий учитель може багато й багато зробити для розбудженя національної свідомости селян.

Значить, нам в першу чергу потрібен український учитель. Тількиж для вихованя українського учителя ми не маємо самого потрібного, а саме: української педагогічної часописи. Потреба такої часописи дуже велика.

Аджеж найголовніші наші домаганя — се осягнене української школи; бо всім добре відомо, що тоді тільки національне жите міцно стане на власні ноги, коли світ національної культури буде пробиватись в темні народні маси через школу з українською мовою. Про значінє для нас школи на українській мові писали наші діячі ще 60 рр. Так, Костомарів в своїй статі «Мысли южно-русса» (Основа 1862 р. ч. 5.) пише: «Поки на южно-руській мові (українській) не бу-

дуть подавати ся знаня, поки ся мова не зробить ся проводарем загально-людської освічености, доти всі наші писаня на сій мові — блискучий пустоцьвіт, і нащадки назвуть їх наслідком примхи, охоти переодягатись із сертука у свитку і припишуть більше моді на народність, ніж любови до неї».

Але щож доси зроблено задля поширеня думки про необхідність української школи? Мало й дуже мало. У нас тільки є дві-три книжечки про народню школу; ширшоїж літератури, деб розбиралось питанє про національну школу, взагалі і українську особливо, а також популяризувалось домаганє рідної школи — у нас зовсім нема.

От тут-то український педагогічний журнал і зробив би богато. Він би зібрав круг себе свідоме учительство, усе ширше й ширше пропагував би думку про національну школу; він збирав би все нові й нові матеріали для умотивованя наших домагань, дав би нам педагогічну термінологію, брак якої ми відчуваємо, подавав би нам педагогічну літературу по українськи; він, нарешті, став би школою, в якій виховувались українські учителі, і став би осередком обміркованя тих шляхів, якими ми повинні йти до українцєня школи в наші часи, коли про проведенє сеї реформи «згори» — нічого й думати. Завданє українського педагогічного журналу таким чином велике і дуже важне, але виданє сього журналу треба зразуж поставити на добрий ґрунт.

Журнал, на мою думку, повинен виходити раз на місяць з постійними відділами:

1) Наукові статі про школу, статі по психології і педагогії, спомини з життя школи і учителів, матеріали до українцєня школи, пкільна статистика, переклади найкрасших творів по педагогії відомих педагогів.

2) Закордонна школа: звістки про школу по різних державах.

3) Дониси: звістки з життя учителів, відомости з шкільного життя.

4) Урядові розпорядки. Шкільна справа в державній думі і земствах.

5) Бібліографія; розгляд української педагогічної літератури і новинк з української літератури взагалі, а також цікавих праць в педагогічній літературі, переважно російській.

Та чи стане у нас тепер сили на виданє педагогічного журналу? чи знайдеть ся потрібне число передплатників?

Так, стане і знайдеть ся таке число передплатників, коли журнал зможе виходити зразу хоча в скромному розмірі. Аджеж навіть Білоруси спромоглись на виданє спеціального органу (правда, поки що російською мовою) і випустили вже першу книжку журналу «Білорусский Учитель». А в Білорусів сил значно менше ніж у нас. Я певен, що теперішнє свідоме учительство на Україні візьме живу участь у виданю сего журналу, оно й постарася поширити єго між учителями України. Потреба в педагогічному журналі велика для нас, і добреб було, як би моя замітка викликала обмін думок по зачепленій мною справі всіх тих, хто спочуває сьому ділу.

С. Іченець.

Політичний огляд.

Заграниця.

Ватиканський дописуватель часописи *Societe della Sera* подає цікаву заяву французького президента Фалієра про відносини Церкви і держави у Франції при нагоді єго відвідин у князя Мовако: «Мушу признати, що Церква і держава у Франції находять ся в вельми смішнім положеню, бо змушені взаїмно себе ігнорувати, одначе офіційально, а не практично. В теперішній хвилі не бачу надії на зміну, бо публична опінія у Франції не дозріла ще до згоди. Треба се полишити часом». В тій самій розмові говорив Фалієр також про політичне положенє у Франції: «Я пересвідчений, що найближші вибори в республіці винадуть корисно для соціалістів, але в тім не буде нічого злого. Оно буде добре, коли зробимо соціалістичний експеримент, бо опісля наступить реакція, яка з огля-

ду на французский темперамент є немінуча». З тих заяв можна бачити, що люди у Франції, які хоч троха думають, уважають конечним найти якийсь *modus*, котрай уможливив би Церкві принятє закона о розділі. Ліберального закона о розділі папа не відкинув би і в тім значіно треба розуміти також заяви єпископів, які не бажають «ніяких привілеїв, лише свободи».

Європейска печать в ріжний спосіб толкувала найновіші події на неспокійній португальській землі. В кождім разі ліберальна печать сильно пересадила, подаючи, що в найновіших республікансько-ліберальних зборах в Лісбоні брало участь 30.000 осіб. Португальска печать знає лише про 10.000 учасників. Є се вже досить значне число. Учасники зборів домагали ся знесеня католицької релігії яко державної і прогнаня чинів, ба навіть введєня закону о розділі держави від Церкви після французького взору. Приглянувши ся сему, які вигляди може мати така пропаганда, треба на жаль признати, що не буде она безуспішна з огляду на своєрідні відносини в Португалії, як політична нездарність Португальців, дуже слаба участь консервативних елементів в виборах і слабе розповсюдженє льо-вальної печати, опертої на християнських основах через анальфабетизм. В Португалії робить політику 1/5 населєня, а прочі 4/5 навіть не пишуть ся о те, що діє ся в парламенті в Лісбоні. Коли отже серед 1/5 португальських політиків вьзвуть верх вороги Церкви і вільнодумці, дістане край французські закони, а варід через свою політичну нездарність не може сему запобічи. Вину за теперішні відносини в Португалії поносять ті партії, які рядять там під сю пору. Між тим вірнордержавні елементи скликали в кількох місцях збори і хоч республіканці та ліберали грозили демонстраціями, то одначе нігде не нарушено спокою.

Просимо відховити перегляду.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: В. Ч К.; римо-кат.: Евсевія. — В неділю: руско-кат.: Стефаза; римо-кат.: *Вознесєне Пр. Бог.*

— До Стрия! Старшина львівського «Сокола» видада отсей сокільський приказ: Другове! На день 19. вересня с. р. ладить ся «Сокіл» в Стрию до посвяченя свого прапора. При тім сьвяті відбудуть ся прилюдні сокільські вправи. Всі Соколи дістають нині приказ, щоби лагодили ся до вїзду на се сьвято тим більше, що рівночасно відбуде ся в Стрию хліборобска вистава, яку кождий галицький Українець повинен звидіти. Але Соколи мають не лише на се сьвято поїхати, щоби придивити ся торжеству, але мають станути до вправ і до змагань. Соколи зі стрийського повіта вступлять зі свободними вправами вільноручними. До тих вправ має зголосити ся як найбільше охотників з інших «Соколів». Кождий «Сокіл» в Галичії повинен поставити до тих вправ найменше дванайцять людей. На тім сокільськім злеті відбудуть ся змаганя в меті каменем, списою і дужаню. В і тоті Соколи, що зголосять ся до метаня каменем, який важить 5 кілограмів і списа довгої на два метри, будуть метали, а хто найдалше кине, дістане нагороду. Хто добіжить найскорше до мети на 200 метрів, дістане нагороду. Хто при дужаню буде найміцніший, дістане також нагороду. Кожда нагорода буде складати ся з похвальної грамоти, двох сокільських книжок і срібної медалі. Нехай всі члени кождого «Сокола» учать ся метати каменем і списою, нехай бігають через 200 метрів, нехай дужають ся з собою. До 19. вересня можна єще збільшити свою силу і звинність. Кожде товариство вишле відтак найсильнішого і найзвиннішого до змагань. Зголошувати ся до змагань може лише член котрого небудь «Сокола». Хто не є членом «Сокола», а хоче зголосити ся до змагань і старати ся о нагороду, сєй має перше вписати ся в члени «Сокола». Кожде товариство «Сокіл» має девять днів перед злетом, то значить найпізніше 10. вересня с. р. написати лист до «Сокола» в Стрию і вписати на одній картці тих членів, що будуть робили свободні вправи вільноруч, а на другій картці тих другів, що хотять ставати до змагань в меті, бігу і дужаню. Справник кождого Товариства має докладно ті дві картки списати і дати на почту до «Сокола» в Стрию. Другове Начальники! Припишуйте, щоби Ваші другове вправляли ся що неділі і сьвята і робили впра-

ви в Стрию на сьвяті українських Соколів! Другове Справники! Полагодьте всі шьсьма, які до того потрібні! Другове Голови! Подбайте, щоби в Вашого Товариства прибуло як найбільше другів в лентах, сокільських шапках, з топірцями і щоби принесли свій прапор! Ще не вмерла Україна ні слава ні воля! — „Сокол Батько“ у Львові.

— **Рускі школи СС. Василянк в Яворові.** В живочій школі виділовій з правом публичним і живочій приватній семінарі учительській СС. В слиянці в Яворові з руским язиком викладним класифікація учениць за II піврік р. шк. 1908/9 покінчила ся таким вислідом: В I кл. виділовій класифіковано 19 учениць; з них одержала поступ дуже добрий: Федаш Анна; поступ добрий: Винницка Ольга, Клапоушак Вікторія, Кліш Надія, Кульмагачка Емілія, Сиротинська Іванна, Федів Михайла, Константина Володимира, Прихитко Стефанія; поступ достаточний: Борисевич Олена, Дудько Ольга, Полянська Марія; поправку одержала 1 учениця, поступ недостаточний 6. — В II кл. вид. класифіковано 21 учениць; з них одержали поступ дуже добрий: Лашкевич Казимира, Молоко Анна, Мудра Олена, Осідач Ярослава, Яців Олена; поступ добрий: Грабар Марія, Гравовська Марія, Дуркот Зофія, Лотоцка Йосифа, Слобська Наталія, Фляк-вич Олена; поступ достаточний: Йонаш Марія, Мілер Александра, Строньска Анна, Тураш Александра, Кропійска Марія; поправку одержали 3 учениці, а поступ недостаточний 2. — В III кл. вид. класифіковано 33 учениць; з них одержали поступ дуже добрий: Куліковска Ольга, Лучка Павліна, Мудра Володимира, Сойка Олена, Чичула Евфрозина; поступ добрий: Бачинська Дарія, Бачинська Олена, Бойко Марія, Волощак Антонина, Гонтарска Неоніла, Кліш Віра, Кочорска Ядвига, Кушнір Наталія, Косоноцка Марія, Лотоцка Іванна, Максимович Ольга, Миколаш Марія, Павлюк Михайла, Федів Олена; поступ достаточний: Гардія Марія, Кекиш Зофія, Куліковска Теофіла, Мончак Марія, Нагурко Ольга; поправку одержали 4 учениці, а поступ недостаточний 5. — В IV кл. виділовій класифіковано 18 учениць; з них одержали поступ дуже добрий: Данилів Феліція, Дуркот Іванна, Дяків Станіслава, Єнчалік Кароліна, Маренин Стефанія, Осідач Володимира, Осідач Євгенія; поступ добрий: Кулинич Ярослава, Мельник Константина, Решетилів Марія, Строньска Ірина, Тирович Зофія; поступ достаточний: Ангельска Марія, Сарабай Александра; поправку одержала 1 учениця, а поступ недостаточний 2. — На другім році учительської семінарі класифіковано 26 учениць; з них одержали першу кл. з відзначенем: Гайманович Володимира, Голія Марія, Ерделі Серафіна, Мазуркевич Францішка, Маренин Ірина, Сава Анна; першу: Венгрінович Ольга, Гухер, Феліція, Данилович Марія, Князь Іванна, Лисецка Михайла, Мацуска Александра, Палів-Марія, Полошинович Ольга, Прихитко Олена, Путятіцка Іванна, Рожичка Стеф., Тирович Іванна; поправку одержало 8 учениць, а поступ недостаточний 0. — На третім році учительської семінарі класифіковано 19 учениць; з них одержали першу кл. з відзначенем: Гайманович Александра, Мазуркевич Іванна, Менціньска Ірина, Фрайденберг Олена, Харамбура Марія; першу: Балакія Анна, Войтовичка Емілія, Гріль Юлія, Гухер Олена, Демянчук Плена, Мечник Зофія, Путятіцка Марія, Родович Ольга, Тарнавска Йосифа, Сапрун Стефанія, Флякевич Павліна, Яценю Юлія, а поправку одержали 2 учениці. — Вписи на рік шкільний 1909/10 до всіх класів школи вправ і школи виділової, до семінарії учительської і до інтернату, відбудуть ся в 3 послідних днях серпня і 3 перших днях вересня. Зголошеня усні і письменні приймає ся також в часі ферій. — *Від Ігуменату Монастиря СС. Василянк в Яворові.*

— **На першу хліборобску виставу в Стрию** надійшли між иншим отсі дальші зголошеня: о. Василь Матвієнко в Залізцях нових (килими виробу місцевого населеня); Петро Рибіцкий в Незвиск (вишивки); Василь Петруняк в Незвиск (гердани); Яків Рудницький зі Львова (пляни церков Борис); з Перемишля (овочеві соки); Іван Ясіновский з Кут к. Олеска (просо); Бурса ремісничо-промислова зі Львова (роботи своїх питомців); Тов. „Труд“ зі Львова (жіночі костюми); Дмитро Дубіцкий з Кавска (прасу до воску, чистий віск, бураки, кінський зуб); проф. Володимир Шухевич (фотографічні етнографічні знімки і збірку писанок з різних околиць Галичини); Іван Кузьмич зі Львова (бронзівничі вироби); Міщани з Яворова (вироби з дерева); Онуфрій Копильцун з Шешор (бюрок і крісло в гуцульскім стилі); Василь Бадуляк з Прокурівя (деревляні ложки); Руска Каса в Борині (картограми); Іван Кузьма Олійник в Олеші (запаски і пояси); Давид Бойчук з Блюдник (жито); Гринь Тейсар з Блюдник (ячмін і овес); Євгенія Давидівна з Озерян (гуцульський байбарак, вишивки і гердани); Николай Юрчик з Королівки (кури раси Кохінхіни); о. Л. Сіліньский з Ражнева (кінський зуб і пашну моркву); Василь Боднар з Ладанець (кошикарскі вироби); Заряд школи в Винограді (вироби науки зручності і ярини); „Народний Дім“ в Тернополі (діяграми

розвою). — З огляду, що речинець зголошеня минав з днем 10. серпня, повідомляє Комітет, що виїмково буде ще приймав лише такі зголошеня на виставу, які справді заслугоють на прийняте на виставу, або послужать для заокруглення цілости вистави. — Заравом відкликую ся комітет до П. Т. Суспільности з о ласкаве надсилане датків на покриті коштв вистави і складає подяку на надслані жертви а то: Виділови Читальні „Просьвіта“ в Жидачові за дар 10 К, Тов. „Праця“ в Бучачи за 25 К, о. М. Михалевичови з Червелева за 5 К; Кравому Союзови кред. 100 К; А. Шелізі в Залуча 1 К. — Речинець надсиланя зголошених предметів на виставу як і точну програму оповістимо сими днями.

— **Гуцул мільонер.** У Ворохті помер оноді гуцул Дмитро Мочерняк, котрого майно числять на мільони. Покійник прожив 80 і кілька літ та хоч може й не був справдішнім мільонером, то все таки як на відносини наших селян був незвичайно багатий. Мав великі пасовиска, дуги і ліси. На его полонинах післа ся тисячі овець у худоби. Кілько було у него овець та худоби, Мочерняк і сам не знав, так як не знав точно і вартости свого недвижимого майна. Готові гроші, котрі вложив був до кас в Делятині, Надвірній, Станиславові і Коломві, повибрав був в часі, коли пішла була чутка про можливість війни з Сербією та мабуть після старого звичаю закопав їх десь в землю. Покійний газда був анальфабетом, але мав практичний розум і господарский толк, який виставив ему до адміїстрованя таким розмірно великим майном. Мимо своїх достатків жив незвичайно скромно й оцадно — кулешою і молоком. Але для других, особливо для прогульковців і подорожних був незвичайно гостинний. Все просив до своїх хати і отвирав для них комори і пивниці а тоді вже гостив ся з ними, веселив і пив до нестями. Покійний похован був вже дві жінки, але ще й на старість чув ся кріпкий і здоровий та хотів женити ся в третє. Одначе смерть, майже несподівана, не дала ему здійснити сих намірів. Майно по багатім газді оддівають два его сини.

— **В Городенці** закладають Поляки приватну польську гімназію і переговорують з Русинами, що до зміни єї на утраквістичну. (Dz. p.)

— **Дарованє нари в'язням.** З Відня доносять: Цісар дарував 32 в'язням в карних заведенях решту кари, а між ними 5 в'язням в Станиславові, 2 в Висничі і 1 жєнщині в карнім заведеню для жєнщин у Львові.

— **Затроєне грибами.** З Перемишля доносять: В сусіднім селі Острові, в домі тамошної господині Радецької дня 5. с. м. затроїла ся ціла родина їдовитими грибами. Найнебезпечнійший єсть став сестри Радецької, Іванни Пецель, котра як раз вибрала ся була з Перемишля в гостину до сестри в Острові. Пецельову відставлено до шпиталю а Радецьких поляшено в ліченю дома.

— **Багаті жерела нафти в Єгипті.** В провінції Гебель Гомсал в Єгипті найдено в глибині 430 метрів багаті жерела нафти. Закоп в вибуховий і дає на день 300 бочок киплячки. Копальня лежить близько моря, проте легко ладувати киплячку на кораблі.

— **Весієс тата, мамі, доньки і сина** за одним заходом відбуло ся сими днями в місцевости Кляйбавлиць коло міста Дибельн в Саксонії. Одної і тої самої години повинчав ся контролор податковий Форбріг з Дибельн, вдовець, з якоюсь Павліною Шнайдер, підчас коли неправесна донька Шнайдерової 19 літна Фріда повинчала ся рівночасно з сином контролора податкового.

— **Огонь.** В Водниках, бобрєцького повіта, згоріли оноді три господарства. Підозрівають, що один з погорільців, жид Мет, підпалив свою хату, щоби взяти 1.200 К асекурації. Другі два погорільці Русини не були обезпечені.

Оповістки.

— **Для Львовян.** Порядок Богослужєнь в храмовий празник Преображєньскої церкви у Львові, наділений Св. Ап. Престолом повним відпустом: В навечере, 18. серпня: Від 4. год. по пол. почавши слуханє св. Сповіді; о 4. год. по пол. Мала Вечіря; о 6. год. вечером Велика Вечіря в Листію, проповідь, кресний хід вокруг лєркви. В празник Преображєня Госп., 19. серпня: Від 5. год. рано почавши слуханє св. Сповіді; о 5. год. рано I читана св. Литургія; о 6. год. рано II читана св. Литургія, Утрєня і Акафист; о 7. год. рано III читана св. Литургія; о 7½ г. рано проповідь; о 8, 9 і 10. год. рано: IV. V. і VI. читані св. Литургії; о 10½ год. рано: торжєственна св. Литургія з проповідю; о 12. год. пол. VIII. читана св. Литургія; о 1. г. попол. водосвятє і благословєнє овочів в огородцї коло церкви; о 5. год. по пол. Вечіря, проповідь, акафист, кресний хід вокруг церкви і благословєнє Сьвят. Тайнами. Условини одержаня повного відпусту: По прийнятю Св. Тайн Покаяня і Евхаристії відвідати належить в храмовий празник Преображєньску церкву і помолити ся там же в наміренє Сьвятійшого Отця. Такий же повний відпуст надавший і в день осьвяченя храма, т. є. в неділю св. Мироносиць.

— **3 Рази рускої.** Нарада в справі основаня приватної рускої гімназії в Раві рускій відбудє ся в понеділок дня 16. серпня с. р. о годінї 2. по полудни в „Народнім Домі“ в Раві рускій, на котру запрошую всіх добромислячих Русинів равєцького повіту. — *о. Ів. Киріян.*

— **Іменозаня.** Цісар іменував надзвич. проф. на львівскім університеті д-ра Слан. Толлочка звичайним професором.

Львівський висш суд кравчий іменував канцелярийних офіціялів: Льва Шмальцбаха в Ярославі, Алексія Дорожницького в Сокалі, Романа Мриглодовича в Бродях і Леоп. Земля в Товмачи старшими канцелярийними офіціялами з полишенєм їх в дотеперішнім місці службовім.

— **Перенесєня.** Кр. рада шкільна перенєсла: окружних шкільних іспекторів о. Василя Навроцького з Бережан до Станиславова і Петра Райхєрта з Бохні до Бережан; Ад. Вільгєра, учителя школи вправ при муж. учит. семінарі в Коросні до Тернополя.

— **Зі Старого Самбора.** В неділю дня 15. серпня с. р. на загальнє бажанє публички відограють по раз другий члєни Читальні „Просьвіти“ в Старім Самборі аматорське представлєнє „Сьванє на Гончарівцї“ оперетку в трєх діях Гр. Квітки-Основ'яненка. Ціни місць: I—1.50 К, II—1 К, III—60 сот. Вєстун на салю 30 сот. Початок точно о 8. год. вечер. Білєти можна набути при касі о 6. вечер. — *Виділ.*

— **Управа руского інституту гімназійального в Перемишлі** просить всіх родичів, які мають замір примістити своїх синів в тімже інституті, щоби зі зглядів на відповідні заряджєня зголошили ся як найскорше а по можвєсти перед 25. с. м. Дотеперішних питомців інститута може управа записати до гімназії, наколи пришлиють свєє посліднє сьвідєцтво і таксу вписову. — Родичі учеників з инших гімназій, які би мали намір умістити своїх синів в тімже інституті, і в тій цілі перенєсти їх до перемискої, рускої гімназії, звольть безпроволочно внєсти відповідно умотивовані поданя до ц. к. Ради шкільної кравєвої на руки Дирекції гімназії в Перемишлі о прийняте їх до тоїж гімназії і повідомити про се управу інститута, просячи Виділ о евєнтуальнє прийняте їх до інституту. 87(1—2)

— **Пос. о. Ст. Онишкевич** зложить посольський звіт дня 15. с. м. в Мостах (рудецького повіта), а дня 19. с. м. в Макуневі (судововишєньського повіта). Початок обох зборів о 3. год. по пол.)

— **Земля на продаж.** Обшар двірський в Зубрагу, п. Цісна, повіт.Ліско, має до продажі в дорожї парцєляції понад 100 моргів дуже доброго ґрунту. Ціна приступна. Пожаданє руске населєнє з околиць Мушини, Кросєнка і Нового Санча.

— **3 залізниць.** „Газета Львівска“ оголошує розписанє достави сукна, вовняних матерій, полотна, бавовняних матерій і додатків потрібних на уніформа для підурядників і слуг в окружах ц. к. дирекції залізниць державних в Кракові, Львові, Станиславові і ц. к. управі руху в Чернівцях на літа 1910 і 1911. Дотичні офєрти виставлені на приписаних друках треба подавати найпізнійше до дня 10. варєснє с. р. 12. години в полуднє до ц. к. дирекції залізниць державних у Львові. Близші услівя тої достави подані є в „Газеті Львівській“, а можна також їх переглянути в відділі другім для справ правничо-адміністраційних ц. к. дирекції залізниць державних у Львові.

Наука, штука і література.

— **Літературні новини.** Незабаром має вийти т. V. творів Федьковича. Потім Наук. Тов. ім. Шевченка видасть ще й т. VI, в котрім зібрані будуть матеріяли до житєйсн Федьковича. Редагує сей том др. Осип Маковей. Складати ме ся він з таких відділів: 1) переписка поета (листи Федьковича і до него); 2) варіянти творів Федьковича і твори, які не увійшли в попередні теми; 3) дещо з статей і споминів про Федьковича, 4) народні пісні, записані Федьковичем.

Д. Осип Маковей приготував до печати три томи творів Ізидора Воробкевича. Видасть їх львівска „Просьвіта“. В I. томі надруковані будуть поезії, в II оповіданя, в III т. драматичні твори. Се буде тільки невеличка частина творів І Воробкевича. Тут будуть видруковані і багато таких творів буковинського письменника, які ще не друкували ся ніколи. Др. О. Маковей написав також і біографію Воробкевича.

У Львові друкує ся „Нарис історії української літератури до кінця XIX віку“, д-ра Івана Франка. Се буде пуупулярний курс історії української літератури давної і середньої доби. Книжка буде завбільшки аркушів на 5—6.

Кость Кирило.

Письма з Америки.

(Дальше).

Pt a la Slache, 15. 3. 909.

Нині відпочиваю троха, та у тіні пальм холоджусь. Передімною, як небо голубе блакитний мексиканський залів. Дух мій корить ся перед красою і тайнами того блакитного, синього моря, у котрому купаєть ся горяче сонце. Филі по морі легонько колишуть ся і ливуть десь у безкрай, у далекий, такий самий, як море само. З полудня зменчаєть ся вода і на березі лишає тисячі блідолискучих до сонця мушлів. Здовж берегів хитають ся без вітру у дивній тиші дикі фідети, а далі кактуси пишають ся червоним товстим квітом. Вічва весна!.. Празник сьвіта!..

Дивлюсь далеко на море. Гарна велика, парова гондоля пливе, а із моря у тиші несуть ся звуки музики, що грає на покладі. А тут стежиною поїд ряди пальм іде старий, сивенький дідуся. Крок у него хиткий, на руці перевішена худощава торба, а на очах грубі каплі сліз. Прийшов перед мене, схилитись йому я не дав, тай жалусь ся на тяжку біду смутним стоном... І відійшов, дякуючи голосно.

Гарна ти земле, чудна твоя краса, але люди не добрі одні для других на ній. Чому на тобі так сліз багато і болів, чому у своїй крові купають ся тисячі, а другі носять торби жebraчі, а треті, що за багато мають, такі нелюдяні для тих, що нічого не мають.

Боже мій Сердечний, чому то різнож і тим далеко у моїй вітчизні не чути тихої пісні, як плачу, тигого слова, як наріканя і проклони. Від зараня моїх днів чому я не видів спокійножитя, лишень незгоду, роздор і страшний дзвенкіт кайдан, та братоубійчі злочини братів... Хто сему винен!..

А пальми, пальміри, банани хвляють ся у глибокій тиші, а синєе море блакитом отирає беріг, а вони йдуть дивні, смертоносні... вони орхидей, немурфарів.

Ще видко дідуня сивого, як сів собі під пальмою, та відай вдуманий він про подібне, як я.

Вечером іду водою придивитись острицям. Небо туркусове, пречисте; легонький вітрець грає ся з довгим смієм, а сонце золотить ся на закоті. На островчику голім, пустиннім, білопінкуватім до сорок хатин, а зглядно парашетовим способом зложених буд. У кожній з них живе по чотири родин. Повала є рівночасно дахом, а щелинами неприпасованих дощок дістаєть ся вітер і дощ. По середині такої комнатки маленька піч і лавки прибиті до стін, які рівночасно заступають ліжка і столи і стільці.

Коли в подібних умовах жити і вдоволати ся нечувано маленьким заробітком не хотів би вихачуваний Італієць або Німець, то наші люди із Галичини а передусім із України аж тут заїджають і просять ся на роботу.

Перед там ще агенти „Oyster House“ представляють нашому чоловікови в гарних красках легку і корисну працю з великим заробітком серед шумних оповідань про підсоне і флоту, про догідне житє, а він сарака вірить та покидає ліпшу роботу і віддаєть ся за контрактом на добровільне прогнане.

Мужчина заробляє на годину вісім, а жінка 5 американських сентів. Діти родичів занятих при острицях оставлені самі собі, деморалізують ся взаімно посеред задухи гнилих остриць.

Та наші люди за свою тяжку працю, за свій сліпий послух для басів*) зеднали собі назване «Vohemeus Dogos**»..

Та знова, якийсь глибокий жаль огортає мене до цілого сьвіта, та приходить мені питає до голови: Деж є правда?..

(Дальше буде).

*) надзиратель.

**) угорська собака.

Телеграми

з дня 13. серпня.

Марисбад. Король Едвард дістав вчера від нашого цїсаря в Іпшу отсю телеграму: З вагоди Твого приїзду до Марисбаду, вітаю Тебе як найсердечнійше і пересилаю Тобі з давної приязни мої найліпші бажаня для успішности Твого ліченя. *Франц Йосиф.*

Король Едвард відповів: Я до глубини зворушений Твоею сердечною телеграмю. Саме що приїхав я щасливо і радує ся дуже, що могу знова перебувати в Твоім гарнім краю. Надію ся, що у всім веде ся Тобі як найлучше. *Едвард.*

Берлін. Voss. Ztg. доносить з Тегерану, що молодий шах ніяк не хоче засісти на перекім престолі. Вже пробував утечи, а кілька разів хотів відобрати собі житє. Міродатні круги вже оглядають ся за новим шахом, а кандидатів є без числа. Заносить ся на нові розрухи, та настає небезпечність, що рух зверне ся проти християн.

Білгород. Кружляє чутка, що король Петро хоче повернути кн. Юрія на правного наслідника престолоа.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійского безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстувович, великий князь Литовско-русский. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причини. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Ол. Барвіньский. Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский. З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego, list Edw. Gnięwosza, szefa sekcijnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщиньского (Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров. повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przede wszystkim sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-u Krajowego“ виносить в Галичині: річно 18 К, піврічно 9 К, чвертьрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації: Київ, Фундуклівська ч. 10, м. 14.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-русської фабрики Євгена Біліньского в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурєя тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликку:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкідливих під корисними услївами,

числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенція „Дністра“.

Зголєшеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить пишлий агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865.540.—; інші фонди К 458.564.—; разом К 2,324.104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Явова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:55A	1:45B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:55B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Рашева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:50	—	—
Коломиї	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Явова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50G	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10% до 15%. А) Лише в неділі і сьвята від 1/2 до 3/4. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1/6 до 2/3. — В) В неділі і сьвята а від 1/6 до 3/4 щодень. — Г) Щоденно від 1/2 до 3/4. — 3) Лише в неділі.